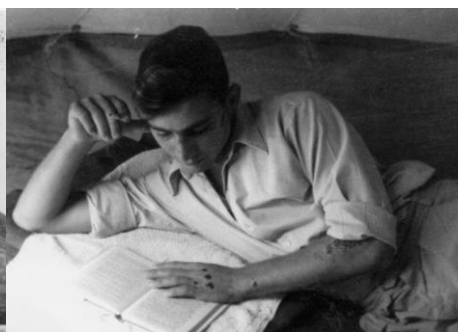
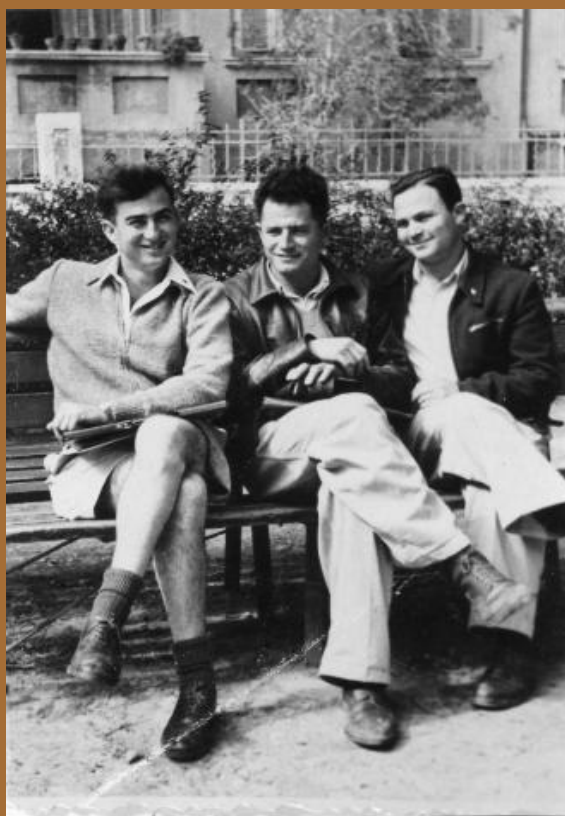

היום לפני

הקמת הרזרבה של הפלמ"ח

בץ פרנק, שאול יפה ונחום אריאלי – התארגנות הרזרבה

מאז שהוקם הפלמ"ח סוגיית המשך השירות הפעיל ביחידה העסיקה את חבריו. הוויכוח בנושא הוכרע בספטמבר 1944, עם ההחלטה על הקמת ה'רזרבה'. עד לאותה שעה שלל מטה הפלמ"ח באופן עקרוני שחרור מגויסים – כל עוד נמשכת מלחמת העולם השנייה ומגויסי היישוב לצבא הבריטי מוסיפים לשאת בעול השירות. גורם אחר להתנגדות היה החשש מקשיים במציאת מתנדבים חדשים לפלמ"ח במקום אלה שישתחררו. שני גורמים הכריעו את הכף לזכות יצירת מערכת של שירות מחזורי בפלמ"ח, כלומר גיוס לפרק זמן קצוב. הראשון – דרישת המתמדת של התנועות ההתיישבותיות להשיב את המגויסים לעבודה ולחיים סדירים, והשני – קשיי הפלמ"ח לעמוד בעלויות הגבוהות של אחזקת כוח-האדם.

לחץ כאן

כדי להאזין ל"שיר הוותיקים" מאת חיים גורי

(יליד אוקטובר 1923)

תוכן העניינים

*

היום לפני-

הקמת הרזרבה

*

הידעת? "כנס

החברות"

*

היום לפני-

"מבצע

אמסטרדם"

*

משולחננו

*

חברים חוגגים

*

הידעת? דגל

ישראל

*

תמונת החודש

*

דבר המפקדת

*

דבר המשורר

*

ספטמבר, 1944

מכתב ליוצאים ל"מילואים"

חברים יקרים,

1. אין אנו יודעים לכמה זמן אתם משתחררים. המאורעות ההיסטוריים מתפתחים במהירות ויכול להיות שלא תספיקו זמן רב "לחמם" את פינותיכם ושוב תיקראו את הדגל, ותופיעו כאיש אחד. כאיש אחד ממש - בזאת אנחנו בטוחים!
2. אתם תחסרו לנו. תחסרו - במובן הפשוט והאנושי ביותר: יחסרו לנו הפנים שלכם שהתרגלנו אליהם. יחסרו דמויותיכם בהווי המחנות. (...) עכשיו תחסרו לנו כחסור חבר לחבר, ידיד לידיד ואח לאח.
3. אנו מרגישים כי נתווסף לכם "משהו" בשתי שנות השירות: אתם יוצאים מצוידים במיטב הצידוד; באימון משובח - כללי, גופני וימי; ברוח עשויה לעמידה ללא-חז; באחוזה לנשק עם הנשאים, אחוזה וקשר - קירבה שאין קרוב ממנה!
4. קשר אמיץ יהיה בנינו. לא נכביד עליכם לחזור לחיי יום-יום ובבתיכם - אולם הקשר הממשי עם החטיבה לא יפסק! וכאשר תיקראו - תבואו דרוכים, נכונים, לאות הקריאה הראשון.

באחוזה הנשק העברי -
יצחק שדה

תוכן העניינים

*

היום לפני-

הקמת הרזרבה

*

הידעת? "כנס

החברות"

*

היום לפני-

"מבצע

אמסטרדם"

*

משולחנו

*

חברים חוגגים

*

הידעת? דגל

ישראל

*

תמונת החודש

*

דבר המפקדת

*

דבר המשורר

*

*

ממכתבו של "דורביסט"

" כבר זמן רב לא ניתנה לנו - ובייחוד לאנשי המילואים - ההזדמנות המתאימה לשיחה ולחילוף מחשבה ודעה. לכן, אפשר שהרהורים שאביע במכתבי זה לא יהיו משותפים לכל חברינו, אך נדמה לי שהבעיות המעסיקות אותי, מעסיקות במידה פחותה או יתירה, את כל אנשי המילואים. (...)

הן תבין: אני, למשל, הייתי אחד מהחבריה, התעסקנו בכל מיני ספורטים וקורסים, נדדתי ממקום למקום והעניין נכנס לעצמותי כדבעי. והנה עכשיו - אני חולב את הפרות בביתי, מגרד לולים, מנכש עשבים וכי. אני מבטיח לך שאני "מבסוט חלס" מהעבודה שאני עוסק בה ומעולם לא נטיתי "סולדסטקה" מופרזת, לחיי חייל נצחי. אבל לפעמים כואב לי במקצת הדבר שכאילו שכחו אותי בצד ואין איש זוכר את עברי ה"מפואר". איני יודע איך עכשיו חיים ומתאמנים ביחידות החטיבה השונות; איני יודע איך ה"רוח" שם. (...)

ואני יודע: חובתי, חובתנו, היא להיות מוכנים תמיד לאותו יום שבו תסולק הרגשה זו ונקבל שוב פקודה לצאת ולהגן. (...) אני מחכה ליום הזה, ואיני רוצה להימצא מחוץ לשורה - כשיבוא. משום כך, בעיקר, אני מתרעם שהנה "שכחוני בצד". (...) "

איש מילואים

הידעת?

בספטמבר 1943 נערך "כנס החברות" במשמור-העמק. מטרת הכינוס, שהתקיים ביוזמת חברות הפלמ"ח עצמן, הייתה לגבש את דפוסי ההשתלבות של החברות במערך האימונים של הפלוגות. בכנס השתתפו מפקדי הפלוגות, מפקדי מחלקות וכיתות, וחברות רבות, ובו באו לידי ביטוי העמדות השונות בדבר מעורבותה של החברה בתפקידי לחימה, וההכשרה הנדרשת לה לצורך זה.

כיתת הבנות

בקיבוץ נען

"בחורה בין בחורים-

חזרתי היום מהשדה מדוכדכת, ולא מאותה ההליכה והריצה המייגעת, ומאותם אימוני-השדה המתישים את הכוחות – עם אלה ידעתי כבר להסכין. אבל אותה הרגשת אפסות המטרה שבכל האימונים האלה בשבילי, אינה מרפה ממני – היא כוססת בי כרעל. כל אותם המאמצים לשם מה? היבוא יום שאשתמש בהם, ואין כל זה איבוד כוחות גוף ונפש לריק? (...) ואני מתפכחת פתאום: הגם אני אנהג כיתה בבוא היום? הבאמת גם בשבילי רציניים וודאיים הם כל אותם אימונים כמו להם? מבטי אי-האמונה שלהם דבקים בי. אני יכולה להאמין- באין אמונתם עמי! הם בחוסר האמונה שבהם מרפים את הידיים!

אינני יכולה להשיג אותם בריצה בשום פנים ואופן. ואינני בושה מפני עצמי – הם יותר חזקים! ובכל זאת איני מוותרת! (...)"

מתוך עלון הפלמ"ח ה-10 שיצא בספטמבר 1943
ושבו נכתבו עיקרי הדברים של הכנס.

אף על פי שהיה זה כנס החברות הראשון והאחרון, אין להסיק שהבעיות נפתרו ושהפתרונות היו מוסכמים על הכל. בעניין האימון נקבעו הדפוסים של אימון נפרד; אך בעניין התפקידים השונים ומעורבות הנשים בתפקידי לחימה נשאר הנושא פתוח לדיון ולמאבק. בפועל הוכרע המאבק רק בשטח, על פי הצרכים המקומיים ובהשפעת יוזמות המפקדים ודרישות החברות.

תוכן העניינים

*

היום לפני-

הקמת הרזרבה

*

הידעת? "כנס

החברות"

*

היום לפני-

"מבצע

אמסטרדם"

*

משולחננו

*

חברים חוגגים

*

הידעת? דגל

ישראל

*

תמונת החודש

*

דבר המפקדת

*

דבר המשורר

*

היום לפני

"מבצע אמסטרדם" - הצנחנים בסלובקיה

ב15 בספטמבר 1944 צנחו רפי רייס, צבי בן-יעקב וחיים חרמש בהרי סלובקיה, במסגרת "מבצע אמסטרדם", בחסות משלחות הקישור הבריטיות. לאחר נדידה של יותר משבוע הגיעו למובלעת באנסקה-ביסטריצה שהוחזקה בידי הפרטיזנים הסלובקים. ב18 בספטמבר הצטרפה אליהם חביבה רייק, ומאוחר יותר גם אבא ברדיצ'ב.

הכל פעלו בכפל התפקידים: האחד - סיוע בארגון הפליטים היהודים שברחו ממחנות ריכוז ושהתקבצו באזור, והשני - סיוע לטייסי בעלות הברית שנקלעו לשטח האויב.

שדה התעופה בבאנסקה ביסטריצה

צבי בן יעקב, אבא ברדיצ'ב, רפי רייס, חיים חרמש וחביבה רייק

[תוכן העניינים](#)

*

[היום לפני-](#)

[הקמת הרזרבה](#)

*

[הידעת? "כנס](#)

[החברות"](#)

*

[היום לפני-](#)

["מבצע](#)

[אמסטרדם"](#)

*

[משולחנו](#)

*

[חברים חוגגים](#)

*

[הידעת? דגל](#)

[ישראל](#)

*

[תמונת החודש](#)

*

[דבר המפקדת](#)

*

[דבר המשורר](#)

*

באנסקה ביסטריצה, 27.09.1944

יבלה רוצים אנו למסור לכס באופן מפורט על דרכנו ועבודתנו. בלינה בין ה-15 לחודש סה קפצנו. (...) קיזמו את פנינו באש מכונות-יריה, אך בשלל החושק לא אירע לנו דבר. נפלנו בריחוק-מקום איש מרעהו ונפגשנו שוב רק כעבור יומיים. את המכשירים והמיתקנים שהיו אתנו לא יכולנו למצוא, כי לפי השערותנו הם נפלו לשטח הזרמני. לאחר שנאשנו מחיפושנו אחריהם התחלנו מנסים לחזור לבאנסקה-ביסטריצה. (...)

מצאנו כאן אנשים שבורים, נטולי-רצון ונעדר-תקווה. עם בואנו נסכנו בהם רוח חדשה, והעיצוב מורגש על כל צעד ושעל. השמחה הייתה גדולה מאוד. האנשים כבר לא ידעו במה להיאחז. האסון הגדול שבר והחניק את האמונה בציונות בקרב חלק ניכר מן הנוער הציוני! נותר אהמץ קומץ של נאמנים אשר עמדו כסלע בכל המשברים. (...) אנו מצטערים צער רב שלא הספקנו להגיע הנה מאן רב לפני כן. אולי היה עולה בידינו לעצור בעד התפתחות הדברים המזדאיה.

הננו מבקשים מכס מאוד למסור ליקירינו שהננו בריאים ושלמים אם אפשרי הדבר, אנא שלחו לנו חומר וספרים. דרישת שלום לכל החברים באשר הם."

חתום: צבי (בן-יעקב), וירה (חגיבה רייק), פניצן (חיים חראש), איבן (רפי רייס).

בסוף אוקטובר דיכאו הגרמנים את המרד בסלובקיה, כבשו את באנסקה ביסטריצה, ופשטו על מחנה הצנחנים. חיים חרמש הצליח להימלט – הוא היה היחיד שניצל. חגיבה רייק ורפי רייס הוצאו להורג יחד עם קבוצה גדולה של יהודים פרטיזנים ב-20 בנובמבר 1944 ונקברו בקבר אחים. אבא ברדיצ'ב וצבי בן יעקב הועברו למחנה מאוטהאוזן, שם נרצחו בסוף דצמבר 1944.

הלווית חגיבה רייק ורפי רייס בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בשנת 1952.

תוכן העניינים

*

היום לפני-

הקמת הרזרבה

*

הידעת? "כנס

החברות"

*

היום לפני-

"מבצע

אמסטרדם"

*

משולחננו

*

חברים חוגגים

*

הידעת? דגל

ישראל

*

תמונת החודש

*

דבר המפקדת

*

דבר המשורר

*

משולחנו

הרמת כוסית לכבוד ראש השנה באוצר תמונות הפלמ"ח

תוכן העניינים

*

היום לפני-

הקמת הרזרבה

*

הידעת? "כנס

החברות"

*

היום לפני-

"מבצע

אמסטרדם"

*

משולחנו

*

חברים חוגגים

*

הידעת? דגל

ישראל

*

תמונת החודש

*

דבר המפקדת

*

דבר המשורר

*

חברים חוגגים

מזל טוב לרוני המדריכה החיילת שחגגה
את יום הולדתה ה-20.

מזל טוב גם לאסנת היקרה ממשרדי
עמותת דור הפלמ"ח, ולשיר גרינברג
המדריכה הוותיקה.

הידעת?

ב-28 באוקטובר 1948, נבחר דגל התנועה הציונית באופן רשמי לשמש כדגלה של מדינת ישראל. זאת לאחר שמועצת המדינה הזמנית קיבלה את החלטת ועדת הסמל והדגל (שהתכנסה כחודשיים אחרי הכרזת העצמאות), ולאחר תהליך ארוך ומורכב שהעיד על החשיבות הרבה שמקבלי ההחלטה ראו בה. בסופו של דבר, הדגל הועדף על פני רעיונות אחרים בעיקר בשל הפופולאריות הרבה שהייתה לו בציבור היהודי.

תמונת החודש

כנס פירוק הפלמ"ח

ה-14 באוקטובר 1949, רחבת הבימה תל אביב.

תוכן העניינים

*

היום לפני-

הקמת הרזרבה

*

הידעת? "כנס

החברות"

*

היום לפני-

"מבצע

אמסטרדם"

*

משולחננו

*

חברים חוגגים

*

הידעת? דגל

ישראל

*

תמונת החודש

*

דבר המפקדת

*

דבר המשורר

*

שוריקה ברוורמן

דבר המפקדת

"יש לנו טונות של גבורה,
אבל חסרים לנו גרמים של אומץ לב
להביא את השלום."

כדי להאזין לראיון האחרון של שוריקה

[לחץ כאן](#)

דבר המשורר

הַמִּבְטֵּה הַמּוֹרֵם לְמַעַלָּה לְרֹאוֹת אִם עֲנָנִים
מָה הוּא עוֹבֵר בְּדֶרֶכוֹ, קִירוֹת, מְרַפָּסוֹת
כְּבִיסַת כְּמִיָּה תְלוּיָה לִיבוֹשׁ, חֲלוֹנוֹת, גִּגּוֹת גְּעֻעֻעִים,
שָׁמַיִם. הַיָּד הַפְּרוּשָׁה הַמוֹשְׁטֶת לְבִדּוֹק אִם
טָפוֹת גֶּשֶׁם, הִיא הַיָּד הַתְּמִימָה בְּיוֹתֵר,
הִיא הַמְּאֻמֶּינָה בְּיוֹתֵר, הִיא הַמִּתְפַּלֶּלֶת
יוֹתֵר מִכָּל מִתְפַּלְלֵי בֵּתֵי הַתְּפִלָּה.

מתוך "סתו, אהבה, פרסומת",
פתוח סגור פתוח

יהודה עמיחי,

נפטר ב- 22.09.2000

[תוכן העניינים](#)

*

[היום לפני-](#)

[הקמת הרזרבה](#)

*

[הידעת? "כנס](#)

[החברות"](#)

*

[היום לפני-](#)

["מבצע](#)

[אמסטרדם"](#)

*

[משולחננו](#)

*

[חברים חוגגים](#)

*

[הידעת? דגל](#)

[ישראל](#)

*

[תמונת החודש](#)

*

[דבר המפקדת](#)

*

[דבר המשורר](#)

*